

Bijdrage van ATD Vierde Wereld België aan de burgerbevraging “Een land voor de toekomst”

Ideeënboard

1. Het België van de toekomst kan er zeker van zijn dat met de verlangens van iedereen zal rekening gehouden worden, enkel en alleen als er ook geluisterd wordt naar de stem van de meest uitgesloten burgers.
2. Binnen het publieke debat de stem horen van de meest uitgesloten mensen èn ermee rekening houden, vraagt een constant en sterk engagement. Als je hiermee niet permanent bezig bent, beantwoorden burgervergaderingen met lottrekking voor deelname, online raadplegingen en nog andere initiatieven slechts gedeeltelijk aan de eisen van een democratie zonder uitsluiting. Het blijft een constante uitdaging. Dat blijkt duidelijk uit de bijdrage aan het Steunpunt ter bestrijding van armoede van van verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen. Bij het starten van om het even welk project voor burgerparticipatie zou men zich door hun deskundigheid moeten laten inspireren.

Het risico bestaat dat kansarme personen uitgesloten blijven van participatieve democratische processen die, de al aanwezige mechanismen van uitsluiting in de burgermaatschappij reproduceren, zeker als er geen bijzondere aandacht aan besteed wordt. Dat komt onder meer door een gebrek aan culturele hulpbronnen, een verlies van vertrouwen in het gevestigde systeem bij mensen die in armoede leven, en de tijd die nodig is om deel te nemen aan burgerparticipatie.

*Een eerste vaststelling dringt zich op: personen met een groter cultureel kapitaal en met een gemakkelijkere toegang tot informatie zijn oververtegenwoordigd in dit soort democratische processen (en zeker ook in de meer traditionele). **De armste mensen moeten daarom actief geïnformeerd worden over het bestaan van participatieve democratieprocessen en ook over het hoofddoel ervan, of het nu gaat om raadpleging of beraadslaging.** Dit moet gebeuren via de traditionele media en via een dialoog met plaatselijke netwerken van associatieve of institutionele actoren.*

*Ten tweede is het, om een echte dialoog tot stand te brengen waarin kennis elkaar kruist, niet voldoende om de meest precaire burgers formeel het woord te geven. Hieraan voorafgaand moet men ook hun kennis erkennen en **zij moeten de macht krijgen om te spreken.** Deze egalitaire dialoog vereist een tempo dat wederzijds begrip mogelijk maakt en niemand buitenspel zet. Het houdt in dat alle deelnemers de kans krijgen zich de uitdagingen verbonden aan de besproken problemen eigen te maken, hoe ingewikkeld deze ook mogen zijn. Het vereist het systematisch gebruik van een toegankelijke taal in plaats van vak- of technisch jargon*

3. Het stemrecht, dat van essentieel belang is voor een democratie, is in de grondwet verankerd, maar toch maken sommige mensen er geen gebruik van. Dat komt ofwel omdat zij zich niet ten volle bewust zijn van het belang van stemmen, ofwel - wat minder vaak voorkomt - omdat zij geen geregistreerd adres hebben. Verscheidene gemeenten zijn terughoudend om dakloze personen op een referentieadres in te schrijven. Ieder initiatief, in aanvulling op het stemmen (burgervergaderingen, enz.), moet erop gericht zijn de burgers die het verst staan van de beslissingscentra, aan te moedigen deel te nemen aan de besluitvorming en, meer in het algemeen, een stem uit te brengen bij verkiezingen met algemeen kiesrecht.

4. Het verlenen van rechten zonder de begunstigden de daadwerkelijke mogelijkheid te bieden ze uit te oefenen, versterkt de uitsluiting, tast het burgerschap aan en ondermijnt het vertrouwen van ieder individu in een samenleving die nochtans een ideaal van solidariteit verkondigt. Paradoxaal genoeg loopt de burger dan het risico nog meer verantwoordelijk te worden gesteld voor zijn situatie.
5. Herinner de verschillende regeringsniveaus aan hun verplichting een interministeriële conferentie te organiseren om de tweejaarlijkse verslagen van het Steunpunt tot bestrijding van armoede te bespreken. Deze verplichting is vastgelegd in het samenwerkingsakkoord betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, dat kracht van wet heeft: het is goedgekeurd door alle parlementen van het land.
6. Investeren in mensen betekent ze ondersteunen in hun levensloop en bij *de uitoefening van hun rechten*, hen de mogelijkheid bieden tot menselijk contact en ze persoonlijk ondersteunen.
7. *Een duurzaam beleid* (ter uitvoering van de grondrechten) vereist *een goed bestuur* op lange termijn; *de permanente evaluatie van het beleid* is bijzonder relevant vanuit het oogpunt om *niemand achter te laten*.
8. Mensen die in armoede leven, lijden enorm onder *het gebrek aan erkenning* dat zij ondervinden van een maatschappij die hen ziet als "losers", als niet bij machte hun leven en dat van hun gezin in handen te nemen.